

- parametre za svaku metodu korištenu za postizanje odgovarajućeg omamljivanja i
- korektivne mjere koje treba poduzeti ako provjere otkriju da životinja nije ispravno omamljena.

VII. OBREDNO KLANJE

Kad se životinje kolju u skladu sa zahtjevima vjerskih obreda, **ne moraju prethodno biti omamljene**, ali samo u slučaju **ako se klanje odvija u klaonici**.

Svi ostali parametri koji se primjenjuju na klaonice primjenjuju se i u slučaju obrednog klanja.

VIII. PRISILNO USMRĆIVANJE

U slučaju potrebe prisilnog usmrćivanja, posjednik životinja mora poduzeti sve potrebne mjere kako bi se životinju usmrtilo što je prije moguće.

IX. OSOBA ODGOVORNA ZA DOBROBIT ŽIVOTINJA

Svaki sudionik u poslovanju mora odrediti jednu ili više osoba odgovornih za dobrobit životinja koje su odgovorne osigurati da se zahtjevi Uredbe pravilno provode.

Te osobe moraju imati potvrdu o osposobljenosti za svaku aktivnost koja zahtijeva takvu potvrdu za aktivnosti za koje su odgovorni (na primjer, sva područja od depoa do klanja).

Napomena

*Zahtjev za imenovanjem osobe za dobrobit životinja ne primjenjuje se na klaonice koje kolju **manje od 1.000 jedinica sisavaca ili 150.000 ptica ili kunića godišnje.***

X. VODIČI DOBRE PRAKSE

Organizacije čiji su članovi subjekti u poslovanju razvijaju vodiče dobre prakse u svrhu lakše provedbe Uredbe.

U vodičima dobre prakse mogu se opisati postupci provjere omamljivanja kao i standardni operativni postupci koje mogu koristiti subjekti u poslovanju koji nisu sastavili vlastite postupke provjere i SOP-e.

Vodiči dobre prakse se dostavljaju Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane na procjenu.

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane prosljeđuje Europskoj komisiji sve vodiče dobre prakse koje je procijenila.

XI. ISKRVAARENJE

U Dodatku III. točki 3. Uredbe pri iskrvarenju životinja se zahtijeva da:

- nakon klanja s omamljivanjem ili u slučaju klanja u skladu s pravilima vjerskih obreda, **dvije karotidne arterije ili žile iz kojih one izlaze** moraju biti sustavno prerezane
- se ptice mogu klati automatskim rezačem vratova samo ako se može potvrditi da su ti rezači učinkovito prerezali obje krvne žile.

XII. OVLASTI UPRAVE ZA VETERINARSTVO I SIGURNOST HRANE

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane, u skladu s ovom Uredbom, može:

1. od subjekata u poslovanju zahtijevati da:
  - izmijene i dopune standardne operativne postupke
  - promijene (povećaju) učestalost provjera koje provode
  - uspore ili zaustave proizvodnju
2. ukinuti ili oduzeti potvrdu o osposobljenosti.

XIII. PRIJELAZNO RAZDOBLJE

Do 08. prosinca 2015. godine potvrde o osposobljenosti mogu se izdati osobama koje dokažu da imaju najmanje trogodišnje stručno iskustvo te da nisu prekršile propise o dobrobiti životinja Republike Hrvatske ili Europske zajednice. Nakon toga datuma za sve osoblje je obvezno osposobljavanje na tečajevima.

Do 8. prosinca 2019. godine članak 14. stavak 1. Uredbe primjenjuje se samo na nove klaonice ili na novo uređene, izgrađene ili opremljene klaonice na koje se odnose odredbe Dodatka II., pod uvjetom da su započele radom 01. siječnja 2013. Godine ili nakon toga datuma.

Do 8. prosinca 2019. godine primjenjuje se članak 26. stavak 2. Pravilnika o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja vezano za prostorni plan, konstrukciju i opremu klaonica kako je propisano Pravilnikom o zaštiti životinja pri klanju ili usmrćivanju.

Zaključno

Odredbe članka 14. stavka 1. (uključujući Dodatak II.) Uredbe se nakon 8. prosinca 2019. godine primjenjuju na sve klaonice.

Za sve informacije molimo kontaktirajte:
Ministarstvo poljoprivrede
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

(tel: 01/ 6443 854; fax: 01/ 6443 899)
email: bsosic@mps.hr

Dodatne informacije dostupne su na poveznici:

<http://www.veterinarstvo.hr/default.aspx?id=65>

MINISTARSTVO
POLJOPRIVREDE

UPRAVA ZA VETERINARSTVO I
SIGURNOST HRANE

**ZAŠTITA ŽIVOTINJA U
VRIJEME USMRĆIVANJA**

Slika: Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

<http://www.veterinarstvo.hr/>
rujan 2013.

Zagreb

1. Uredba Vijeća (EZ) br. 1099/2009 o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja (u daljnjem tekstu: Uredba)
2. Zakon o zaštiti životinja („Narodne novine“, broj 135/6 i 37/13)
3. Pravilnik o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja („Narodne novine“, broj 83/11)
4. Pravilnik o zaštiti životinja pri klanju ili usmrćivanju („Narodne novine, broj 39/08)

II. POJMOVI

„omamljivanje“ – svaki namjerno izazvani proces koji dovodi do gubitka svijesti i osjetljivosti bez boli, uključujući svaki proces koji dovodi do trenutačne smrti životinje

„usmrćivanje“ - bilo koji namjerno potaknuti postupak koji dovodi do smrti životinje

„klanje“ - usmrćivanje životinja namijenjenih ljudskoj potrošnji

„subjekt u poslovanju“ – bilo koja fizička ili pravna osoba koja ima pod nadzorom provođenje usmrćivanja životinja ili s usmrćivanjem povezanih postupaka, obuhvaćenih Uredbom

„klaonica“ - svaki objekt koji se koristi za klanje kopnenih životinja na kojeg se primjenjuje Uredba (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća kojom se utvrđuju posebna pravila higijene hrane životinjskog podrijetla

III. SAŽETAK UREDBE

Uredbom se od subjekata u poslovanju traži da:

1. Izrade i provode standardne operativne postupke (SOP) - članak 6.
2. Osiguraju da sve osobe koje rade sa živim životinjama u klaonici imaju potvrdu o osposobljenosti - članak 7.¹
3. Osiguraju upute za korištenje opreme za sputavanje i omamljivanje - članak 8.
4. Osiguraju da se oprema održava i provjerava u skladu s uputama proizvođača te da se o istome vodi evidencija - članak 9.
5. Osiguraju da prostorni plan i konstrukcija klaonice te oprema koja se u njima koristi udovoljavaju pravilima iz Dodatka II.² - članak 14.
6. Osiguraju provođenje operativnih pravila za klaonice iz Dodatka III. – članak 15.

¹ Do 08. prosinca 2015. godine, potvrde iz članka 21. Uredbe izdaju se u skraćenom postupku osobama koje imaju najmanje trogodišnje odgovarajuće iskustvo te nisu prekršile zakonodavstvo iz područja dobrobiti životinja. Nakon toga datuma svi moraju biti osposobljeni na tečajevima.

² Do 8. prosinca 2019. godine članak 14. stavak 1. Uredbe primjenjuje se samo na nove objekte ili na novi prostorni plan, konstrukciju ili opremu, na koje se odnosi Dodatak II. Uredbe, a koji su započeli radom 01. siječnja 2013. godine ili nakon toga datuma.

7. Osiguraju da su sve životinje zaklane u skladu s vjerskim obredima pojedinačno sputane - članak 15.

8. Osiguraju da su preživači zaklani u skladu s vjerskim obredima mehanički sputani - članak 15.

9. Uvedu i provode procedure sustavnog praćenja u klaonicama - članak 16.

10. Odrede osobu odgovornu za dobrobit životinja za svaku klaonicu iznad minimalne veličine - članka 17.

11. Osiguraju da svaka osoba odgovorna za dobrobit životinja posjeduje potvrdu o osposobljenosti za svaku djelatnost za koju je odgovorna - članak 17.

12. Koriste određene jakosti i frekvencije električne struje za omamljivanje peradi u vodenoj kupki - Dodatak I.

13. Koriste minimalnu jakost električne struje za omamljivanje samo na glavi i za omamljivanje glava-tijelo - Dodatak I.

14. Ograniče korištenje metode zavrtačenja vratova (cervikalne dislokacije) ili udaraca u glavu peradi u svrhu usmrćivanja peradi - Dodatak I.

15. Osiguraju da oprema za automatsko omamljivanje električnom strujom daje struju konstantne jakosti - Dodatak II.²

16. Osiguraju da linije koje se koriste za vješanje žive peradi imaju ugrađene površine na koje se perad može osloniti prsima - Dodatak II.²

17. Osiguraju da žive ptice ne vise na liram dulje od 1 minute (patke, guske i purani 2 minute) - Dodatak II.²

18. Osiguraju da je oprema za omamljivanje u vodenoj kupki povezana s napravom koja prikazuje i bilježi pojedinosti o ključnim korištenim parametrima električne struje i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

19. Osiguraju da je oprema za omamljivanje električnom strujom (ne odnosi se na omamljivanje u vodenoj kupki) opremljena uređajem za bilježenje ključnih parametara za svaku životinju i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

20. Osiguraju da oprema za omamljivanje plinom trajno mjeri, prikazuje i bilježi koncentraciju plina i vrijeme izlaganja i da se zapisi o istome čuvaju godinu dana - Dodatak II.²

21. Osiguraju da su, pri klanju s omamljivanjem kao i u slučaju obrednog klanja (članak 4. stavak 4.), prerezane dvije karotidne arterije ili žile iz kojih one izlaze – Dodatak III.

IV. METODE OMAMLJIVANJA ŽIVOTINJA

Subjekti u poslovanju moraju za omamljivanje koristiti metode iz Dodatka I. Uredbe, na primjer za omamljivanje:

- svinja ugljičnim dioksidom primjenjuju se visoke koncentracije ugljičnog dioksida (više od 80%)
- peradi ugljičnim dioksidom (CO²) primjenjuje se CO² u dvije faze i to prvo izlaganje peradi koncentraciji CO² od 40%, a kad životinje izgube svijest izlaganje višoj koncentraciji CO² i
- peradi električnom strujom u vodenoj kupki primjenjuju se parametri u skladu sa zahtjevima iz Dodatka I. Uredbe (vidi tablicu).

Tablica, Zahtjevi za opremu za omamljivanje električnom strujom u vodenoj kupki (prosječne vrijednosti po životinji)

Frekvencija (Hz)	JAKOST ELEKTRIČNE STRUJE (mA)			
	KOKOŠI	PURE	PATKE I GUSKE	PREPELICE
< 200	100	250	130	45
200 - 400	150	400	nije dopušteno	nije dopušteno
400 - 1500	200	400	nije dopušteno	nije dopušteno

V. POTVRDA O OSPOSOBLJENOSTI

Potvrdu o osposobljenosti mora imati osoba odgovorna za dobrobit životinja te svatko uključen u rad sa životinjama:

- pri istovaru
- kretanju životinja u klaonici
- u depou
- vješanju peradi na lire i
- pri sputavanju, omamljivanju i klanju životinja.

Do 08. prosinca 2015. godine potvrde o osposobljenosti se mogu izdati osobama koje dokažu da imaju najmanje trogodišnje stručno iskustvo te nisu prekršile zakonodavstvo iz područja dobrobiti životinja.

Nakon 08. prosinca 2015. godine za sve je osoblje obvezno osposobljavanje na tečajevima.

Podnositelj zahtjeva za izdavanje potvrde o osposobljenosti dostavlja Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane potvrdu nadležnog suda o nekažnjavanju zbog prekršaja propisa o dobrobiti životinja koji važe na području Republike Hrvatske ili na području Europske zajednice i to za tri godine prije podnošenja zahtjeva te izjavu poslodavca da odgovarajuće poslove obavljaju najmanje tri godine.

Ministarstvo poljoprivrede je za organizaciju tečajeva za osposobljavanje osoblja, za provođenje ispita nakon završenog tečaja te za izdavanje potvrde o osposobljavanju nakon uspješno položenog ispita odobrilo Hrvatsku veterinarsku komoru, Heinzelova 55, Zagreb, tel: 01/2441-021, email: hvk@hvk.hr.

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane potvrdu o osposobljenosti može ukinuti ili oduzeti ako se utvrdi da osoba više ne posjeduje dovoljno sposobnosti, znanja ili svijesti o zadacima za koje je potvrda izdana.

VI. STANDARDNI OPERATIVNI POSTUPCI (SOP)

Svi subjekti u poslovanju uključeni u klanje ili usmrćivanje životinja moraju sastaviti i provoditi SOP vezano za klanje životinja i s tim povezanim postupcima.

SOP moraju uzeti u obzir:

- preporuke proizvođača za bilo koju opremu koju koriste